

Analýza vybraných problémov bankového systému eurozóny

Ján VRAVEC*

Prešovská univerzita v Prešove

Fakulta manažmentu

Katedra účtovníctva a controllingu

Konštantínova ul. 16, 080 01 Prešov, Slovakia

jan.vravec@unipo.sk, vravec@gmail.com

* corresponding author

Abstrakt: Bankový systém eurozóny v období globalizácie, vznikajúcich a prebiehajúcich finančných a hospodárskych kríz je silne prepojený, čo môže viesť aj k jednoduchému prelievaniu problémov z jednej finančnej inštitúcie do ďalšej. Insolvencia jednej banky okamžite vzbudzuje nedôveru voči všetkým bankám na domacom aj európskom bankovom trhu, pričom likvidita na finančnom trhu sa neustále znižuje a počet nesplácaných úverov rastie. Tento problém sa usiluje už niekoľko rokov riešiť vedenie ECB kvantitatívnym uvoľňovaním. Problematická je aj skutočnosť, že ak začnú problémy v jednej konkrétnej banke, hrozí reťazová reakcia a problémy sa rýchlo prenášajú na ďalšie banky doma, aj v zahraničí. Výsledkom tohto nekontrolovateľného procesu by mohlo nastať ochromenie celého bankového systému nielen v problémových krajinách ako sú Grécko, Taliansko, či Španielsko, no nemuseli by to ustáť ani banky v ďalších členských krajinách eurozóny či EÚ. Rizikom je najmä fakt, že časť podielov na akciách a dlhopisoch problémových bánk majú vo svojich portfóliách aj ďalšie banky z danej krajiny alebo banky z iných členských štátov eurozóny a EÚ. Niektorí odborníci a analytici preto varujú pred situáciou, že ak nebudú zachránené problémové banky hrozí, že so sebou do problémov stiahnu aj relatívne zdravé banky.

Kľúčové slová: Bankový systém, eurozóna, talianske banky, francúzske banky, euro

JEL klasifikácia: F15, G28

1. Úvod

Vážne problémy bankového sektora v niektorých krajinách eurozóny nie sú žiadnou novinkou a pretrvávajú už niekoľko rokov. Problémy v európskych bankách žiaľ nie sú odtrhnuté od reálnej ekonomiky a neustále sa prehľbujú. Reálny rast ekonomík niektorých krajín EÚ sa spomalil najmä potom, čo sa Grécko, Írsko, Taliansko, Španielsko a Portugalsko dostali do vážnych finančných a ekonomických problémov po roku 2008. Tieto krajiny sú zároveň členmi HMÚ a namiesto národných mien prijali spoločnú menu - euro. Spomenuté krajiny riešili finančné a ekonomické problémy prostredníctvom verejných financií čoraz väčším zadlžovaním sa. Napríklad Taliansky verejný dlh v pomere k HDP, ktorý počas posledných 20 rokov rekordne narástol, sa vyšplhal cez 130%. Grécky dlh sa pohybuje na úrovni okolo 180% HDP a ostatné krajiny PIGS na tom nie sú o veľa lepšie. Taliansky dlh, ktorý je po Grécku druhý najväčší v Európe, sa s ohľadom na nulový rast HDP stabilizuje len veľmi pomaly a vďaka relatívne vysokým úrokom naďalej zaťažuje taliansky štátny rozpočet.

Krajinám ako Grécko, Taliansko, Španielsko a Portugalsko nepomáha ani silnejúce euro. Sila eura je vystavaná najmä na produktivite ekonomík jadra EÚ (Nemecko, Holandsko, Belgicko, Luxembursko) a v žiadnom prípade neodráža úroveň gréckej, talianskej, či portugalskej produktivity. Výsledkom je pomerne slabý export a nízky rast HDP južných členov EÚ. Jedinou nádejou ekonomík PIGS tak zostávajú paradoxne verejné financie, ktoré sú ale v súčasnosti silno zadlžené a neposkytujú už žiadne dodatočné zdroje. Ak sa majú tieto krajiny dostať späť do finančnej stability, museli by ich ekonomiky rásť rýchlejšie alebo aspoň rovnako rýchlo ako rastie ich verejný dlh. Existujú dva základné spôsoby dosiahnutia tohto cieľa. Zvýšiť efektivitu a produktivitu ekonomického systému zavedením radikálnych reforiem, alebo znižovať verejný dlh drastickými úspornými opatreniami (Grécky model).

Medzinárodný menový fond (MMF) v októbrovej správe o globálnej finančnej stabilite varuje pred stavom bankového sektoru v Európe. Až tretina európskych bánk podľa MMF nie je prispôbená na slabý hospodársky rast a rekordne nízke úrokové sadzby. Neefektívne modely podnikania bánk ohrozujú ich rezervy a tým aj stabilitu finančného systému. V správe preto nalieha na „čo najrýchlejšie prijatie komplexných krokov“ na riešenie pretrvávajúceho problému s nesplácanými úvermi a nedostatkom kapitálu.

2. Základné teoretické východiská bankového systému eurozóny

Európska centrálna banka (ECB) a národné centrálné banky členských štátov EMÚ spolu tvoria tzv. Eurosystém, centrálny bankový systém eurozóny. Hlavnou úlohou ECB, Eurosystému a národných centrálnych bánk je udržiavať cenovú stabilitu (zabrániť inflácii) a tým stabilizovať euro a jednotlivé národné ekonomiky krajín eurozóny. V rámci jednotného mechanizmu bankového dohľadu, ktorý zahŕňa aj príslušné vnútroštátne orgány, Európska centrálna banka zodpovedá za bankový dohľad a kontrolu nad úverovými inštitúciami v celej eurozóne, ale aj v zúčastnených členských štátoch nepatriacich do eurozóny. Svojou činnosťou a dohľadom ECB prispieva k bezpečnosti a odolnosti bankového systému eurozóny a stabilite finančného systému v rámci celej EÚ i v jednotlivých zúčastnených členských štátoch.

ECB sa usiluje plniť všetky svoje úlohy a ciele kvalitne, pričom sa snaží dosiahnuť najvyššiu možnú mieru profesionálnosti, efektívnosti a zodpovednosti. Úlohy v oblasti menovej politiky vykonáva oddelene od úloh v oblasti bankového dohľadu. Pri plnení úloh postupuje ECB transparentne a v plnej miere dodržiava príslušné požiadavky dôveryhodnosti a ochrany záujmov krajín eurozóny. ECB je nezávislá finančná inštitúcia, ktorá rozhoduje o využití dostupných nástrojov na plnenie svojich úloh a mandátu podľa vlastného uváženia. Nevyhnutnou protiváhou tejto nezávislosti je zodpovednosť a predvídateľnosť. ECB svoje rozhodnutia vysvetľuje a zdôvodňuje občanom EÚ a ich zvoleným zástupcom, ktorí si tak môžu vytvoriť vlastný názor o tom, ako sa ECB darí plniť jej ciele presne zadefinované v Zmluve o fungovaní Európskej únie.

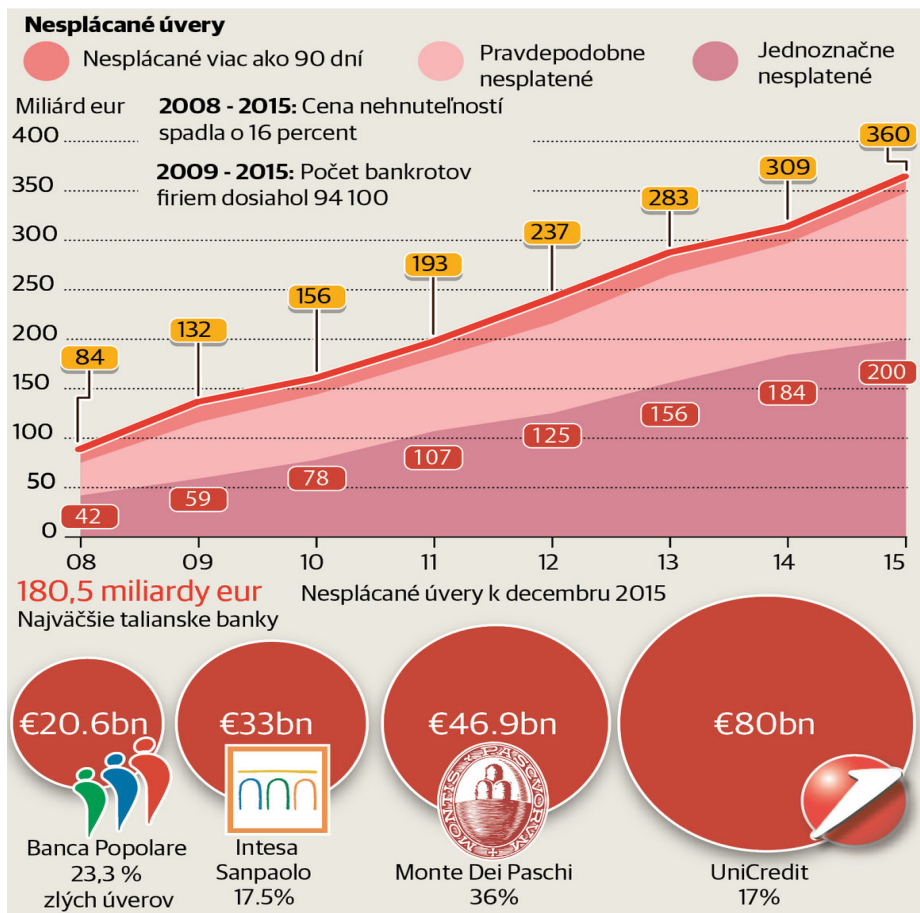
Základné imanie ECB je vytvárané prostredníctvom národných centrálnych bánk všetkých členských štátov EÚ. Základné imanie ECB predstavuje sumu okolo 12 miliárd €. Podiely národných centrálnych bánk na základnom imaní sa určujú na základe kľúča, ktorý vychádza z podielu jednotlivých krajín na celkovom počte obyvateľov a hrubom domácom produkte EÚ. Tieto dva faktory majú rovnakú váhu. ECB podiely upravuje každých päť rokov a vždy pri vstupe novej členskej krajiny do EÚ. Kľúč sa upravuje na základe údajov Európskej komisie. Od začiatku tretej etapy hospodárskej a menovej únie 1. januára 1999 bol kľúč na upisovanie základného imania ECB upravený celkovo šesťkrát.

3. Analytický pohľad na problémy talianskeho bankového systému

Problémy bankového sektoru v Taliansku úzko súvisia s výškou zadlženosti, ako súkromného, tak i vládneho sektora ekonomiky a s nesplácaním úverov (Graf 1). Zahraničie drží talianske dlhy v objeme okolo 675 miliárd eur, z čoho takmer polovica dlhu je vo vlastníctve francúzskych subjektov, najmä bánk. Francúzske verejné a súkromné subjekty celkovo vlastnia takmer 300 miliárd eur talianskeho dlhu. Na druhom mieste je Nemecko, ktoré vlastní okolo 100 miliárdami eur talianskych dlhov. Všeobecne uznávaný princíp, že talianske banky spadajú do kategórie "too big to fail" nie je úplne garantovaný. Talianska vláda a centrálna banka neoficiálne argumentuje, že prípadný bankrot talianskych bánk by vyvolal reťazovú reakciu a šok na finančnom trhu nie len v Taliansku, ale v celej eurozóne. Reťazové bankroty talianskych bánk by sa negatívne prejavili aj v reálnej ekonomike, navyše by to podporilo ďalšiu anti-európsku politickú vlnu. Klienti talianskych bánk sú zároveň voličmi a v prípade problémov s ich vkladmi by sa prejavili negatívne emócie vo vzťahu k eurozóne a celej EÚ.

Graf 1: Nárast nesplácaných bankových úverov v taliansku medzi rokmi 2008-2015

Hora talianskych dlhov

Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/399584-ekonomiku-unie-strasia-problemy-talianskych-bank/>

Ďalší rast nesplácaných bankových úverov by mohlo mať za následok bankroty významných bánk v talianskom bankovom sektore. Bankroty bánk by mohli veľmi negatívne ovplyvniť aj ekonomiku Francúzska, ktoré má po Nemecku najväčšiu obchodnú bilanciu so svojim talianskym susedom. Vystáva tu otázka či francúzsky a nemecký bankový systém a celá ekonomika eurozóny je dosť silná a stabilná na to, aby zvládla problémy talianskeho bankového sektora. Európska únia musí zároveň prekonávať problémy s BREXIT-om, riešiť problémy okolo gréckeho dlhu, ktoré sa výrazne dotýkajú ekonomík všetkých európskych krajín. Ďalším problémom EÚ sú sankcie prijaté voči Ruskej federácii a ich ekonomické dopady na jednotlivé členské krajiny.

Obyvatelia Talianska sa oprávnené cítia situáciou okolo bankového systému zneistení. Mnohí odborníci aj klienti bánk sa domnievajú, že za situáciu v talianskych bankách môže skutočne zlý manažment a korupcia. Nesplácanie bankových úverov a toxicita bankových aktív dosiahla v Taliansku úroveň, ktorú je len veľmi ťažké ignorovať a neriešiť. Vďaka týmto názorom sa do situácie vložil aj štát a jeho kontrolné orgány, no existujúci investori a klienti talianskych bánk nie sú zatiaľ príliš vystrašení a svoj kapitál a vklady nevyberajú v masovom meradle, čo jedna z mála pozitívnych správ. Výnimku tvoria len bankoví klienti, ktorí majú uložených viac ako sto tisíc eur, čo sa ale netýka veľkého počtu obyvateľov Talianska.

Postup talianskej vlády na záchranu bankového systému považujú odborníci aj klienti bánk za správny z dvoch dôvodov. Centrálna banka a vláda v Taliansku sa usilujú ochrániť klientske účty a investorov, ktorí by inak prišli o peniaze a investície v dôsledku úpadku. Druhým dôvodom je fakt, že Taliansko by malo ešte horší image v rámci svetovej ekonomiky ako doteraz, čo by sa odzrkadilo aj na hodnotení ratingových agentúr. Zhoršený rating Talianska by splácanie jeho dlhov ešte viac skomplikovalo a predražilo. Riešením situácie pre taliansky bankový systém by mala byť predovšetkým väčšia kontrola procesov zo strany národnej centrálnej banky aj Európskej centrálnej banky. V opačnom prípade by skutočne mohla nastať reťazová reakcia. "Taliansko je treťou najväčšou ekonomikou v Európskej únii a ôsmou na celom svete, a to napriek tomu, že sú lenivé somáre," tvrdí Giuliani. Zrútenie bankového sektora sice zatiaľ považuje za nepravdepodobné, ale v prípade, že by sa tak skutočne stalo, mohlo by to spustiť dominový efekt s definitívnym koncom EÚ.

4. Analytický pohľad na problémy vo francúzskom bankovom systéme

Významní ekonómovia a predstavitelia medzinárodných finančných inštitúcií často porovnávajú ekonomickú situáciu vo Francúzsku so situáciou v Taliansku a ďalších južných štátoch EÚ. Hoci sa francúzska ekonomika považuje za stabilný pilier eurozóny, skôr je možné hovoriť o "obrovi na hlinených nohách". Francúzsko dosahuje pomerne nízky medzироčný rast HDP a francúzsky verejný dlh sa približil k magickej hranici 100% podielu na HDP. Zarážajúci je aj fakt, že francúzsky rozpočet nebol vyrovnaný alebo v prebytku od roku 1974. Francúzske verejné výdavky tvoria okolo 56% z HDP, sú najvyššie v celej eurozóne, čo tiež nepridáva na optimizme.

Podobne ako Grécko, Taliansko, či Španielsko má aj Francúzsko problémy s konkurencieschopnosťou, ktoré majú úzky súvis s príliš silným eurom, čo znevýhodňuje francúzskych exportérov na svetovom trhu. Francúzska priemyselná produkcia od zavedenia eura klesá. V roku 2016 vyprodukoval francúzsky priemysel 14% pridanej hodnoty, pričom v roku 1995 to bolo takmer 20%. Tento ekonomický vývoj sa negatívne odzrkadil aj na finančnom zdraví bankového sektora. Niektorí ekonómovia ešte pred zavedením zápornej depozitnej sadzby v roku 2016 odhadovali, že pre Francúzsko a Taliansko je euro nadhodnotené asi o 25%.

Finančná kríza z roku 2008 jasne preukázala previazanosť bankových systémov v celosvetovom meradle. Krach významnej francúzskej, či talianskej banky môže aj dnes destabilizovať celý finančný trh, obmedziť jeho likviditu a môže viesť až k reálnej globálnej ekonomickej kríze. Podceňovanie problémov bankového systému sa môže preniesť aj na iné ekonomické subjekty a môže znamenať až destabilizáciu v reálnej ekonomike EÚ.

Potreba rekapitalizovať banky vo Francúzku, či Taliansku, ich očistenie od zlých úverov a posilnenie ich bilancii si uvedomujú aj v iných štátoch. Šéfka bankového dohľadu Európskej centrálnej banky Daniele Nouyová vyhlásila, že v prípade, ak niektoré banky v eurozóne nebudú ekonomicky životaschopné, budú musieť byť zrejme uzavreté. Nemecké banky sú najväčším veriteľom väčšiny problémových bánk, takže štátny "bailout" napríklad talianskym štátom je pre Nemecko výhodnejší, ako keby sanáciu bánk platili nemecké banky prostredníctvom strát na vlastných dlhopisoch a akciách problémových bánk. Na druhej strane stojí ECB a Európska komisia, ktoré chcú, aby sa ich systém pravidiel dodržiaval.

5. Vážne problémy neobchádzajú ani nemeckú Deutsche Bank

Deutsche Bank predstavuje najväčšiu komerčnú banku v Nemecku a štvrtú najväčšiu banku v Európe. Problémom tejto finančnej inštitúcie je skutočnosť, že čelí rastúcej nedôvere investorov a klientov. Nedôvera vzniká v súvislosti s hypotekárnymi cennými papiermi. V prípade krachu Deutsche Bank hrozí veľké riziko, že sa nakazia aj ďalšie bankové domy v eurozóne a celej EÚ. Deutsche Bank je v súčasnosti protistranou takmer každej významnejšej banke na svete, jej previazanosť a prepojenia na finančných trhoch sú ohromné a banka drží toxické aktíva rádovo v miliardách eur. Bankrot Deutsche Bank by s vysokou pravdepodobnosťou spôsobil krízu na finančných trhoch podobnú aká nastala v súvislosti s pádom investičnej banky Lehman Brothers v roku 2008. Vo svete sa ozývajú aj pesimistické názory, že by kríza vyvolaná krachom tejto banky bola horšia ako kríza z roku 2008, ktorá vznikla v súvislosti s bankrotom americkej Lehman Brothers. Akcie lídra nemeckého bankového systému neustále klesajú a klesli už pod magickú hladinu 10 eur, pričom niektoré hedgeové fondy v USA prestali uzatvárať s nemeckým finančným domom obchody, pretože sa obávajú insolventnosti a krachu Deutsche Bank.

Deutsche Bank stratila na dôveryhodnosti najmä po škandáloch s manipuláciou s úrokovými sadzbami, či praním špinavých peňazí v Rusku. Ďalším klincom do rakvy Deutsche Bank je nedávny krok amerického ministerstva spravodlivosti, ktoré žiada po banke zaplatenie pokuty vo výške 14 miliárd dolárov. Dôvodom je urovanie sporov okolo obvinenia s machináciami s hypotekárnymi cennými papiermi. Ide pritom o sumu, ktorú si banka nemôže dovoliť zaplatiť. Podľa najnovších správ by sa pokuta mala znížiť pre nemeckú Deutsche Bank na úroveň 5,4 miliardy dolárov. Nemecká vláda zatiaľ tieto problémy a správy okolo banky nechce komentovať. Pôvodná suma 14 miliárd dolárov výrazne presahuje možnosti banky, ktorej trhová cena sa odhaduje na sumu okolo 15 až 20 miliárd USD. Aj tieto odhady ceny sú pravdepodobne až príliš optimistické, ak zoberieme do úvahy, že v roku 2016 stratili akcie banky viac ako polovicu svojej hodnoty, z 25 dolárov klesli na hodnotu pod 10 dolárov. Niektorí významní klienti a obchodní partneri sa totiž k banke otočili chrbtom a usilujú sa z Deutsche Bank odísť resp. uniknúť pred je totálnym kolapsom. Dôvodom ďalšieho poklesu hodnoty banky sú informácie od Bloombergu, podľa ktorých, niekoľko hedgeových fondov, ktoré vysporiadali svoje obchody s derivátmi s Deutsche Bank, stiahlo svoju nadbytočnú hotovosť a upravilo svoje pozície.

Vrcholový manažment Deutsche Bank a osobne generálny riaditeľ John Cryan sa síce usilujú upokojovať a presvedčať investorov a klientov banky, že banka je silná, stabilná a spoluprácu prerušilo len niekoľko málo fondov. No ekonómovia a analytici po celom svete už špekulujú o tom, čo by znamenal krach Deutsche Bank pre bankový systém a ekonomiku celej eurozóny. Ako problémové sa ukazujú aj viacnásobné vyhlásenia nemeckej kancelárky Angely Merkelovej, ktorá odmietla prevziať záruky a zachraňovať Deutsche Bank. Podľa odborníkov a bankových analytikov sa bankroty bánk môžu veľmi rýchlo preniesť aj do reálnej ekonomiky eurozóny a spôsobiť vážne ekonomické problémy a novú hospodársku krízu, ktorá bude oveľa horšia ako tá z roku 2008. Najhoršie scenáre hovoria o tom, že môže dôjsť k runom na banky kvôli hystérii klientov, podobne ako v prípade Grécka. Ešte závažnejším problémom by bolo prelínie problémov do ďalších nemeckých a následne i zahraničných bankových domov prostredníctvom kapitálovej a obchodnej previazanosti Deutsche Bank. Bankrot tak významne a veľkej banky by znamenal aj prepád cien akcií na finančných trhoch, čo by následne ohrozilo stabilitu a výnosnosť investičných portfólií. Kapitálová primeranosť by sa tak výrazne zhoršila nie len v bankových inštitúciách, ale aj v poisťovniach, zaist'ovniach, investičných a penzijných fondoch.

6. Výsledky a diskusia

Jednou z reakcií Európskej únie a ECB na finančnú krízu z roku 2008 bolo vytvorenie bankovej únie. Banková únia má v súčasnosti dva základné mechanizmy: Jednotný mechanizmus dohľadu (SSM) a Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií (SRM). Vystáva tu základná otázka, či tieto mechanizmy sú dostatočným štítom voči ďalším bankovým problémom a finančným krízam, aké sa prejavujú už dnes. V rámci SSM sa dohliada na najväčšie a najdôležitejšie banky v eurozóne priamo na európskej úrovni, zatiaľ čo cieľom SRM je riešiť problémy bánk v ťažkostiach organizovaným spôsobom s minimálnymi nákladmi pre daňovníkov a reálnu ekonomiku.

Vytvorenie bankovej únie v decembri 2012 podporili významní predstavitelia EÚ ako predseda Európskej rady v úzkej spolupráci s predsedom Európskej komisie a prezidentom Európskej centrálnej banky (ECB). Navrhli konkrétny a časovo vymedzený plán vytvorenia skutočnej HMÚ. Dôležitou časťou tohto plánu bolo vytvorenie integrovanejšieho finančného rámca, t.j. bankovej únie. V roku 2013 sa dosiahla ďalšia politická dohoda medzi

Európskym parlamentom a Radou o vytvorení prvého piliera bankovej únie, jednotného mechanizmu dohľadu (SSM), ktorý sa od roku 2013 vzťahuje na všetky banky v eurozóne.

Jednotný mechanizmus dohľadu (SSM) umožňuje prijať aj štáty EÚ, ktoré sú mimo eurozóny, na základe ich vlastného rozhodnutia. SSM funguje už od novembra 2014, spadá pod ECB a je zodpovedný za priamy dohľad nad najväčšími a najvýznamnejšími bankovými skupinami (v novembri 2016 išlo o 127 subjektov). Kým vnútroštátne orgány dohľadu naďalej kontrolujú všetky ostatné banky, za čo však v konečnom dôsledku nesie zodpovednosť ECB. Kritériá určujúce to, či sa bankové subjekty považujú za významné, a teda spadajú pod priamy dohľad ECB, sú stanovené v nariadení o SSM a rámcovom nariadení o SSM. Kritériá vychádzajú najmä z veľkosti banky, jej hospodárskeho významu, cezhraničných aktivít a potreby priamej verejnej podpory. V súlade s vývojom týchto kritérií sa počet bánk, ktoré sú pod priamym dohľadom ECB, neustále koriguje. V záujme zabezpečenia dôsledného uplatňovania noriem dohľadu môže ECB kedykoľvek rozhodnúť o zaradení banky medzi významné banky. S cieľom zamedziť možnému konfliktu záujmov sú úlohy ECB v oblasti dohľadu a menovej politiky organizačne a operačne prísne a jasne rozdelené. Vyvstáva tu však veľké množstvo otázok, ako sa mohli najväčšie talianske banky a Deutsche Bank dostať do vážnych finančných problémov, ak sú celý čas pod prísny dohľad ECB. Relevantnosť a kvalita dohľadu by sa mala preto neustále kontrolovať a zdokonaľovať.

Komplexné stresové testy predstavujú ďalší nástroj na ochranu eurozóny a jej bankového systému. Pred prevzatím úloh v oblasti dohľadu vykonala ECB komplexné posúdenie pozostávajúce z posúdenia kvality aktív a stresového testovania. Cieľom bolo dosiahnuť väčšiu transparentnosť súvah bánk v záujme zabezpečenia spoľahlivej východiskovej pozície. Z výsledkov, ktoré boli zverejnené 27. októbra 2014, vyplynulo, že 25 zo 130 zúčastnených bánk nemalo dostatok kapitálu. Hoci niektoré nedostatky už boli pokryté v čase zverejnenia, všetky banky museli ECB predložiť kapitálové plány, ako chcú zaplniť medzery v priebehu roka 2015. Všetky banky, ktoré sú doplnené do zoznamu subjektov pod dohľadom, podstupujú podobné preskúmanie finančného stavu. V roku 2015 bolo predmetom komplexného posúdenia deväť bánk, pričom u piatich z nich sa zistil rôzne veľký nedostatok kapitálu. ECB v súčasnosti vykonáva komplexné posúdenie ďalších štyroch bánk z Írska, Talianska, Lotyšska a Slovenska, ktoré boli nedávno klasifikované ako významné, alebo ktoré by sa mohli stať významnými.

Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií predstavuje ďalšiu z možností riešenia problémov bankového systému. Politická dohoda medzi Parlamentom a Radou o vytvorení druhého piliera bankovej únie, jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií (SRM) sa dosiahla ešte v roku 2014. Hlavným cieľom SRM je zabezpečiť, že v budúcnosti sa prípadné zlyhania bánk v rámci bankovej únie zvládnu efektívne, s minimálnymi dôsledkami pre daňových poplatníkov a skutočné hospodárstvo. Pôsobnosť SRM odzrkadľuje pôsobnosť SSM. Znamená to, že ústredný orgán – Jednotná rada pre riešenie krízových situácií (SRB) – je v konečnom dôsledku zodpovedný za rozhodnutie o začatí riešenia krízovej situácie banky, zatiaľ čo z operačného hľadiska sa rozhodnutie bude implementovať v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi pre riešenie krízových situácií bánk. SRB začala svoju činnosť ako nezávislá agentúra EÚ 1. januára 2015 a je plne funkčná od januára 2016. Dňa 8. januára 2016 zverejnila SRB zoznam bánk, ktoré patria do jej pôsobnosti, vrátane významných subjektov, na ktoré priamo dohliada ECB, a 15 ďalších cezhraničných skupín s dcérskymi spoločnosťami vo viac ako jednom zúčastnenom členskom štáte.

Jednotný fond na riešenie krízových situácií (SRF) by mal vytvoriť dostatočný finančný vankúš pre riešenie krízových situácií v rámci eurozóny. Zatiaľ čo pravidlá, ktorými sa riadi banková únia, majú zabezpečiť, že riešenie krízových situácií bude financované predovšetkým akcionármi banky a v prípade potreby čiastočne aj veriteľmi banky, k dispozícii je teraz aj ďalší zdroj financovania, ktorý sa môže uplatniť v prípade, že príspevky akcionárov a veriteľov banky nepostačujú, a to jednotný fond na riešenie krízových situácií (SRF), ktorý spravuje SRB. Keď SRF dosiahne cieľovú úroveň prostriedkov, bude mať k dispozícii približne 55 miliárd EUR, čo zodpovedá približne 1% krytých vkladov v eurozóne. Príspevky do jednotného fondu na riešenie krízových situácií budú banky splácať počas ôsmich rokov. V decembri 2015 sa členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na bankovej únii, dohodli na zavedení systému pravidiel preklenovacieho financovania, ktorý stanovuje jednotlivé národné úverové linky na zabezpečenie ich vlastných národných zložiek v rámci SRF, ak by došlo k nedostatku finančných prostriedkov.

Minimálne kapitálové požiadavky stanovujú, koľko kapitálu musí banka mať, aby sa z operačného hľadiska považovala za bezpečnú a dokázala sa sama vysporiadať s operačnými stratami. Finančná kríza ukázala, že predchádzajúce regulačné minimálne kapitálové požiadavky boli v prípade závažnej krízy v skutočnosti príliš nízke. Preto sa na medzinárodnej úrovni dohodlo zvýšenie príslušných minimálnych prahových hodnôt (zásady dohody Bazilej III). V právnych aktoch, ktoré prijal Európsky parlament je nevyhnutné dotiahnuť niektoré technické detaily o kapitálových požiadavkách. Európska komisia bola preto splnomocnená navrhnúť dopĺňajúce legislatívne akty (tzv.

opatrenia druhej úrovne), ktoré špecifikujú chýbajúce technické detaily. Tieto opatrenia druhej úrovne sú dôležitou súčasťou práce v súčasnom volebnom období (2014 – 2019). Ostáva len dúfať, že nové legislatívne opatrenia druhej úrovne budú dostatočne kvalitné a pomôžu ochrániť stabilitu bankového systému.

7. Záver

Vážne problémy bankového sektora v krajinách eurozóny predstavujú časovanú bombu, ktorá svojou explóziou môže zničiť celú eurozónu vrátane spoločnej meny. Podceňovanie problémov európskych bánk môže byť osudovou chybou v rámci celej EÚ. Problémy v európskych bankách nie sú odtrhnuté od reálnej ekonomiky a môžu viesť k novej celosvetovej finančnej a neskôr aj k ekonomickej kríze. V januári 2016 previedli členské štáty do fondu na riešenie krízových situácií (SRF) sumu 4,3 miliardy EUR v príspevkoch vopred na rok 2015 a na konci júna ďalšiu sumu 6,4 miliardy eur na rok 2016. Tieto zdroje sa už dnes javia ako nedostatočné na riešenie všetkých problémov v bankovom sektore.

Smernica EÚ o ozdravení a riešení krízových situácií bánk stanovuje spôsoby, akými možno riešiť situáciu banky, ktorá sa ocitla v ťažkostiach, bez toho, aby sa museli použiť peniaze daňovníkov, a na základe zásady, že predtým, ako sa použijú štátne fondy, majú straty znášať akcionári a veritelia. Implementácia tejto smernice sa však už dnes ukazuje ako iluzórna a naivná, pretože akcionári a veritelia nedokážu pokryť astronomické straty bankových gigantov ako sú Deutsche Bank, či UniCredit Bank.

Pre klientov európskych bánk môže byť útechou aspoň skutočnosť, že Európsky systém ochrany vkladov (EDIS), predložila Európska komisia ako legislatívny návrh už v novembri 2015. Cieľom EDIS je doplniť bankovú úniu o ďalší prvok, ktorý sa má vybudovať na základe existujúcich vnútroštátnych systémov ochrany vkladov (ktoré sa doposiaľ neopierali o spoločný európsky systém). EDIS bude zavedený postupne a je navrhnutý tak, aby bol pre odvetvie bankovníctva celkovo nákladovo neutrálny (hoci rizikovejšie banky budú platiť vyššie príspevky ako bezpečnejšie banky). Doplnia ho prísne ochranné opatrenia a opatrenia na zníženie bankových rizík. Ostáva už len veriť, že vklady obyvateľov EÚ sú v bezpečí a dostatočne garantované systémom EDIS dnes aj do budúcnosti.

Zoznam bibliografických odkazov

1. ČTK, 2016. "Deutsche Bank je na kolenou. Krach by mohl zažehnout v EU nové problémy." Last modified Oct. 30. http://ekonomika.idnes.cz/akcie-deutsche-bank-jsou-rekordne-nizko-fc4/-eko-zahranicni.aspx?c=A160930_125658_ekonomika_fih
2. Európska centrálna banka, 2017. "ECB, ESCB a Eurosystem." Last modified April 3. <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.sk.html>
3. MAGNUS, Marcel. 2016. Informačné listy o Európskej únii: Banková únia. Last modified December 12. http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.2.4.html
4. NEUPAUEROVÁ, Marianna - VRAVEC, Ján, 2007. Monetary strategies from the perspective of intermediate objectives. In: Panoeconomicus. vol. 53, no. 2, 219-233 p. ISSN 1452-595X
5. Scheller, Hanspeter, 2006. European central bank. 2nd ed. Frankfurt nad Mohanom. ISBN 978-92-899-057
6. TASR, 2017. "Reťazová reakcia: Problémy bánk môžu strhnúť európsku lavínu." Last modified April 1. <https://openiatach.zoznam.sk/cl/175904/Retazova-reakcia-Problemy-bank-mozu-strhnut-europsku-lavinu>
7. TOMA, Branislav 2016. Ekonomiku únie strašia problémy talianskych bánk. Last modified July 20. <http://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/399584-ekonomiku-unie-strasia-problemy-talianskych-bank/>
8. VRAVEC, Ján, 2013. Analýza determinantov vzniku a rozvoja peňazí, mien a menových systémov. 1st ed. Prešov: Bookman. 168 p. ISBN 978-80-8165-019-2
9. VRAVEC, Ján, 2010: Finančný manažment jednotlivca: analytický pohľad na riadenie osobných financií. 1st ed. Prešov: PU Fakulta manažmentu. 165 p. ISBN 978-80-555-0251-9